Σχολιάζοντας

Αὐτό θά πεῖ ἀποκέντρωση

Αναγκαζόμαστε νά γυρίσουμε σέ ἕνα θέμα πού καί ὄλλοτε μός ἔχει ἀπασχολήσει: εἶναι ἡ περιφρόνηση πού δείχνει ἡ ΕΡΤ, μέ τά δύο κεφάλια της, γιά τό ἐπαρχιακό ραδιόφωνο καί τήν τηλεόραση. Ποίρνουμε τά συμπεράσματα ἀπό ἔρευνα ἀθηναϊκής ἐφημερίδας πού πρόκειται στή σημερινή κυνέρνηση: Λοιπόν, ἡ ἐφημερίδα τονίζει ὁτι οὔτε μαγνητόφωνο δέν μπορούν νά ὀγοράσουν οἱ ἐπαρχιακοί ραδιοσταθμοί γιό τίς ἀνάγκες του. Κι οὐτό, θέβαια, ἰσχύει καί γιά τήν Θεσσαλονίκη, στό «παλάτι» τής ΕΡΤ -1, θά διαπιστώσετε μιά ἐντυπωσιακή ἀφθονία ἀπό στούντιο ἐγγραφών καί μιά ἐντυπωσιακή ἀφθονία ἀνθρώπων πού πάνε, ἐρχονται καί -πληρώνονται. Αν θέλετε, τολμήσετε νά κάνετε μιά παρόμοια βάλτα καί στό στούντιο τής Θεσσαλονίκης, τής ΕΡΤ -1 ἤ τής ΕΡΤ -2, καί θά ἀντικρίσετε τά θέσμα τής ἐρημίας, μέ ἕνα κακομαθημένο στούντιο, ἀπομεινάρι μιάς παλιάς ἐποχής, πού δέν λέει νά ἀνανεωθεί. Αὐτό θά πεῖ ἀποκέντρωση - σοσιαλιστική ἤ καί ἀπό τίς προηγούμενες...

Σπατάλες

Αλλά, βέθαια, ὑπάρχει καί ἡ τηλεόραση, ἕνας τομέας ἄπου ἡ Θεσσαλονίκη εἶναι ἀνύπαρκτη (μή μοῦ πεῖτε ὅτι τά ὅίλεπτα ὀελτία εἰδήσεων σάς ξεγελοῦν) ἀλλά στήν Αθήνα, ὑπό ἄλες τίς διοικήσεις καί διευθύνσεις, ρέουν τά ἑκατομμύρια. Καί νά σ' αὐτό τό ναό τής ἑλληνικής τηλοψίας πού καταγγέλλονται σποτάλες καί οκάνδυλα, ἐνώ ἀπό τήν ἄλλη μεριά ἀκούμε ἀστρονομικούς ἀριθμούς γιά ἐλλείμματα. Δέν πρόλαβε νά κοπάσει ὁ θόρυβος γιά τόν πολυὀάπανα «Χατζημανουήλ» καί νά ὁ σκηνοθέτης καί ἡθοποιός κ. Ποπογεωργίου ὁ ὁποίος καταγγέλλει ὁτι τό μίνι -σήριαλ «Τά λαχεῖο» στοίχισε πολύ περισσότερο ἀπ' ὅ,τι λένε ὁτι εἶναι τά ἔξοδα. Κι ἀκόμα ὁ συμπαθής καλλιτέχνης προσθέτει ὁτι, ἐνώ τό διήγημα ἀπ' ὅπου πόρθηκε τό σήριαλ, θά μπορούσε θά χωρέσει σέ μιά τηλεταινία τών δύο – τό πολύ – ὡρών, ἐνώ εἶχε προγρομματισθεί γιά τρία ἐπεισόδια, τραθόει σέ ἑξι. Νά μή συγχωρέσει ὁ κ. Παπαγεωργίου, ἀλλά νομίζω ὁτι εἶναι ἀφελής ἡ δέν θέλησε νά καταλάθει τί ἀκριθώς διαδραματίζεται ὅταν οἱ κάμερες δέν εἶναι (δυστυχώς) μπροστά γιά νά μάς δείξουν ἄλο τό κόλπο τών ἑκατομμυρίων πού χάνονται. Εἴπαμε, τά «θαθιά λαρύγγια» τής Αθήνας εἶναι ἀχόρταγα καί ἀδηφάγα. Κι ὁς ὁκούμε τίς τράντες περί ἀποκεντρώσεως καί ἐπαρχίας. Σήριαλ τής κακής ὥρας κι αὐτές.

Οἱ κομπανίες τό παράκαναν

Δημιουργήθηκε πολιότερα ἕνα συμποθητικό συγκρότημα, μέ τόν τίτλο «ρεμπέτικη κομπανία», ἀκολούθησε κατόπιν ἡ «ὀπισθοδρομική κομπανία» – τέλος πάντων. Εγιναν καί κάποιες ἄλλες ὅταν εἶδαν ὁτι τό

Ο Δημήτρης Ποταμίτης ἀνησυχεῖ:

«Κόβουν τά ψηλά δέντρα γιά νά γίνουν ὅλα ἴσα...»

Τό καλό θέατρο στήν ἐπαρχία προϋποθέτει καί καλές αἴθουσες

Από τίς πιό θαρραλέες καί μόνιμες προσπάθειες στό ἑλληνικό θέατρο, τό «Θέατρο Ερευνας» ἔχει γιά ἰδρυτή, ἐμπνευστή, σκηνοθέτη καί πρωταγωνιστή τόν Δημήτρη Ποταμίτη, τόν Κύπριο ἡθοποιό πού ἐδώ καί 12 χρόνια ξεκίνησε τήν προσπάθειά του πού τήν συνεχίζει μέ ἐπιτυχία, ἔχοντας στό ἐνεργητικό του ἀρκετές ἀξιόλογες παραστάσεις καί ἀκόμη τή λειτουργία μιάς παιδικής σκηνής.

Μέ τόν Δημήτρη Ποταμίτη, πού θρίσκεται αὐτόν τόν καιρό στή Θεσσαλονίκη πορουσιάζοντας, στό θέατρο Χατζώκου, ἀφ' ἑνός τήν «Ερωτική Τριλογία» καί ἀφ' ἑτέρου τό παιδικό ἔργο «Η Αλίκη στή χώρα τών ψοριών», εἴχαμε μιά πολύ ἐνδιαφέρουσα συνομιλία πού κάλυψε εὐρύ φάσμα θεμάτων, πάνω στή θεατρική δημιουργία, ἀλλά καί στήν λογοτεχνία, μιά καί ὁ Ποταμίτης ἀσχολεῖται χρόνια τώρα μέ τήν ποίηση.

Η συζήτηση ἄρχισε ἀπό τήν ἴδια τήν προσπάθεια τού σκηνοθέτη καί πρωταγωνιστή:

–Πώς ἕνας νέος ἄνθρωπος, νέος ἡθοποιός, μπόρεσε καί δημιούργησε καί κρατάει ἀκόμη ἕναν θεατρικό ὀργανισμό μέ ἐπιτυχία;

–Σήμερα, τό 1984, εἶναι τά φυσικότερο πράγμα νά κάνει ἕνας νέος θέατρο. Σήμερα τό προθάδισμα ἔχει δοθεί στούς νέους. Απόδειξη ὁτι ὑπάρχουν αὐτή τή στιγμή στήν Αθήνα δεκάδες θέατρα μέ νέους ἀνθρώπους. Τήν ἐποχή πού ξεκίνησα ἐγώ, τό 1972-73, κάτι τέτοιο θεωρούνταν πραγματικά τρέλα, λόγω ὑπάρξεως τού κατεστημένου. Ηταν ἡ ἐποχή πού ἐθεωρεῖτο φυσικό ἕνας στάρ τού σινεμά νά κάνει θέατρο, ἀλλά σίονοητο νά κονει θεστρο ἕνας νέος ἄνθρωπος τού θεάτρου. Πάντως, γιό νά πετύχει κανείς χρειάζεται ἐπιμονή καί, φυσικά, τάλαντο. Εγώ πρίν ξεκινήσω τό «Θέατρο Ερευνας» εἶχα κάνει καριέρα μέ τόν Σολωμό. Παρ' ὅλο πού τά θέατρά μας θρίσκεται σέ συνοικία, στού Ζωγράφου, καί εἶναι μικρής χωρητικότητας, μπορούμε καί συνεχίζουμε καί μάλιστα τό «Θέατρο Ερευνας» θεωρεῖται ἕνα ἀιά θασικά τής Αθήνας.

–Πώς ἐξηγεῖς τήν ἐπιτυχία τού θεάτρου σας;

–Νομίζω ὁτι οὐτά ὀφείλεται στά ὁτι τόλμησε νά κάνει μερικά πράγματα. Πορουσίασε ἔργα πού εἶχον μεγάλη ἐπιτυχία στά ἐξωτερικό, ποιούς, ἄλλες χρονιές εἶναι καί περισσότεροι.

Γιά τά παιδιά

Ετσι ἡ συζήτηση ἤρθε καί σέ ἕνα σημαντικό θέμα, στό παιδικά θέατρο, πού παρουσιάζει, γενικότερα, πολλά προθλήματα. Ρωτούμε τόν Δημήτρη Ποταμίτη:

–Δημιούργησες καί συντηρεῖς ἕνα παιδικό θέατρο. Αὐτό ἔγινε γιατί πιστεύεις στήν ἀνάγκη τού παιδικού θεάτρου ἤ γιά καθαρά ἐπιχειρησιακούς λόγους;

–Εκανα τά παιδικά μας θέατρο γιατί ἔτσι δημιουργεῖται ὁ αὐριανός θεατής καί ὁ αὐριανός πολίτης. Εἶναι λάθος νά πιστεύει κανείς ὁτι ἕνα παιδικά θέατρο ἀφήνει χρήματα, ἀν σκεφτεί ὁτι ἔχει πολλά ἔξοδα καί δίνει μικράτερο ἀριθμό παραστάσεων καί μάλιστα μέ φτηνότερο εἰσιτήριο. Η καλύτερη μέθοδος γιά νά μιλήσεις στά παιδί εἶναι τό παιχνίδι καί τά παιχνίδι χρειάζεται φαντασμαγορία (ἀρα κι ἄλλα ἔξοδα) καί σύγχρονη ἀντίληψη.

Ας σημειωθεί πώς ἡ παιδική σκηνή τού Ποταμίτη ἔχει ἀρκετά μεγάλη ζωή, μέ ἐπιτυχίες, μέ ἔργα πού μερικά τά γράφει ὁ ἴδιος καί ἄλλα πού εἶναι καλοθαλμένα πάντα. Τώρα παρουσιάζει τήν «Αλίκη στή χώρα τών ψοριών».

Ο εμφύλιος

Η συζήτηση περνάει κατάπιν σέ γενικάτερα θέματα τού θεάτρου μας καί, κατ' ἀρχήν στήν πρόσφατη διαμάχη στόν χώρα τών ἡθοποιών:

–Ποιά ἡ γνώμη σου γιά τήν πρόσφατη σύκρουση ΠΕΕΘ καί ΣΕΗ;

Τά πράγματα εἶναι πολύ μπερδεμένα. Τό θέατρό μας χρειάζεται ἐργασιακή εἰρήνη. Περάσαμε ἕναν πόλεμο καί τώρα ἔχουμε ἀνακωχή. Νομίζω ὁτι δέν χρειόζονται δηλώσεις. καραμέλα πού πιπιλίζεται ἀπό ὅλους. Σίγουρα, ἡ ἐπαρχία πρέπει νά θλέπει καλό θέατρο. Αλλά πώς μπορεί νά γίνει αὐτό ὅταν δέν ὑπάρχουν οἱ κατάλληλοι χώροι; Πώς νά δοθούν καλές παραστάσεις σέ σινεμά, χωρίς θάθος σκηνής καί μέ κρεμασμένη

Ο Δημήτρης Ποταμίτης, μαζί μέ τήν Μαρία Μαρτίκα, σέ μιά σκηνή ἀπό τήν «Ερωτική τριλογία»

ἀπό πίσω τή λευκή ὀθόνη; Πρέπει, λοιπόν, νά γίνει μιά προσπάθεια νά

θηκαν;

–Αν γίνουν καλά, θά θοηθήσουν. Τό θέμα δέν εἶναι νά δοθούν μάνο χρήματα. Θά πρέπει νά γίνουν καλές παραστόσεις καί θέθαια, ἄπως εἴπαμε, νά κτισθοῦν θέατρα στήν ἐπαρχία γιά νά μπορούν νά γίνονται κα-

τών τοπικών προσποθειών δέν εἶναι ἀπόλυτα ἄστοχη, ἀν σκεφτεί κανείς ὁτι, πράγματι, τά περιφερειακά θέατρα δέν ἔχουν δυνομικά ἡθοποιών τέτοιων πού νά μπορούν νά παῖξουν ὅλα τά ἔργα.

Γιά τίς ὀθόνες

Εἶναι περίεργο, ὁλλά ὁ Δημήτρης Ποταμίτης δέν ἐμφανίζεται οὐτε σέ κινηματογραφικές ταινίες, οὐτε σέ τηλεοπτικά σήριαλ. Τόν ρωτούμε σχετικά:

–Γιατί δέν σέ θλέπουμε στήν μικρή ἤ τήν μεγάλη ὀθόνη;

–Κατ' ἀρχήν δέν ὑπόρχει χρόνος. Εχω ριχτεί στό θέατρο. Αλλά ἀπό τήν ἄλλη μεριά, δέν πηγαίνω σέ σαλόνια καί –μή γελιόμαστε– ὅλα γίνονται στά σαλόνια. Πάντως δέν μού πρότειναν ποτέ νά παίξω. Οσον ἀφορά στόν κινηματογράφο, οἱ οκηνοθέτες ἔχουν ἐπιλογές μέ προσωπικές γνωριμίες, ὅπου ἐπικρατούν οἱ ἄγνωστοι καί οἱ ἀτάλαντοι.

–Μέ τήν εὐκαιρία, σέ ἔχουν καλέσει ποτέ γιά συνεργασία τά κρατικά θέατρα;

–Οχι ποτέ. Δέν μού εἶπαν ποτέ νά οκηνοθετήσω ἐνώ ἔχουν προτείνει σέ ἄλλους πού διατηρούν δικά τους θέατρα. Από τήν ἄλλη μεριά, θλέπει κανείς ἀπίθανα ὀνόματα νά ἀναλαμθάνουν σκηνοθεσίες στά κρατικά θέατρα.

–Αν σοῦ πρότειναν θά δεχόσουνα;

–Ναί, ἀν ὑπήρχει ἔργο πού θά μέ ἐνδιέφερε.

–Τί σέ ἀνησυχεῖ γενικά;

–Μέ ἀνησυχεῖ πολύ ἡ διάχυτη αἴσθηση χυδαιότητας, ἀναρχίας καί κακού γούστου πού ὑπάρχει τά τελευταία χρόνια καί πού ὅσο πάει αὐξόνει. Αὐτό σέ ὅλους τούς τομείς. Τά θέατρο εἶναι ὁ κοθρέφτης. Καί τό χειρότερο: ὑπάρχει ἡ τάση νά κοπούν τά ψηλά δέντρα γιά νά γίνουν ὅλα ἴσα.

Ο ποιητής

Από τίς πιό θαρραλέες καί μόνιμες προσπάθειες στό ἑλληνικό θέατρο, τό «Θέατρο Ερευνας» ἔχει γιά ἰδρυτή, ἐμπνευστή, σκηνοθέτη καί πρωταγωνιστή τόν Δημήτρη Ποταμίτη, τόν Κύπριο ἡθοποιό πού ἐδώ καί 12 χρόνια ξεκίνησε τήν προσπάθειά του πού τήν συνεχίζει μέ ἐπιτυχία, ἔχοντας στό ἐνεργητικό του ἀρκετές ἀξιόλογες παραστάσεις καί ἀκόμη τή λειτουργία μιάς παιδικής σκηνής.

Μέ τόν Δημήτρη Ποταμίτη, πού θρίσκεται αὐτόν τόν καιρό στή Θεσσαλονίκη πορουσιάζοντας, στό θέατρο Χατζώκου, ἀφ' ἑνός τήν «Ερωτική Τριλογία» καί ἀφ' ἑτέρου τό παιδικό ἔργο «Η Αλίκη στή χώρα τών ψοριών», εἴχαμε μιά πολύ ἐνδιαφέρουσα συνομιλία πού κάλυψε εὐρύ φάσμα θεμάτων, πάνω στή θεατρική δημιουργία, ἀλλά καί στήν λογοτεχνία, μιά καί ὁ Ποταμίτης ἀσχολεῖται χρόνια τώρα μέ τήν ποίηση.

Η συζήτηση ἄρχισε ἀπό τήν ἴδια τήν προσπάθεια τού σκηνοθέτη καί πρωταγωνιστή:

–Πώς ἕνας νέος ἄνθρωπος, νέος ἡθοποιός, μπόρεσε καί δημιούργησε καί κρατάει ἀκόμη ἕναν θεατρικό ὀργανισμό μέ ἐπιτυχία;

–Σήμερα, τό 1984, εἶναι τά φυσικότερο πράγμα νά κάνει ἕνας νέος θέατρο. Σήμερα τό προθάδισμα ἔχει δοθεί στούς νέους. Απόδειξη ὁτι ὑπάρχουν αὐτή τή στιγμή στήν Αθήνα δεκάδες θέατρα μέ νέους ἀνθρώπους. Τήν ἐποχή πού ξεκίνησα ἐγώ, τό 1972-73, κάτι τέτοιο θεωρούνταν πραγματικά τρέλα, λόγω ὑπάρξεως τού κατεστημένου. Ηταν ἡ ἐποχή πού ἐθεωρεῖτο φυσικό ἕνας στάρ τού σινεμά νά κάνει θέατρο, ἀλλά σίονοητο νά κονει θεστρο ἕνας νέος ἄνθρωπος τού θεάτρου. Πάντως, γιό νά πετύχει κανείς χρειάζεται ἐπιμονή καί, φυσικά, τάλαντο. Εγώ πρίν ξεκινήσω τό «Θέατρο Ερευνας» εἶχα κάνει καριέρα μέ τόν Σολωμό. Παρ' ὅλο πού τά θέατρά μας θρίσκεται σέ συνοικία, στού Ζωγράφου, καί εἶναι μικρής χωρητικότητας, μπορούμε καί συνεχίζουμε καί μάλιστα τό «Θέατρο Ερευνας» θεωρεῖται ἕνα ἀιά θασικά τής Αθήνας.

–Πώς ἐξηγεῖς τήν ἐπιτυχία τού θεάτρου σας;

–Νομίζω ὁτι οὐτά ὀφείλεται στά ὁτι τόλμησε νά κάνει μερικά πράγματα. Πορουσίασε ἔργα πού εἶχον μεγάλη ἐπιτυχία στά ἐξωτερικό, ποιούς, ἄλλες χρονιές εἶναι καί περισσότεροι.

Γιά τά παιδιά

Ετσι ἡ συζήτηση ἤρθε καί σέ ἕνα σημαντικό θέμα, στό παιδικά θέατρο, πού παρουσιάζει, γενικότερα, πολλά προθλήματα. Ρωτούμε τόν Δημήτρη Ποταμίτη:

–Δημιούργησες καί συντηρεῖς ἕνα παιδικό θέατρο. Αὐτό ἔγινε γιατί πιστεύεις στήν ἀνάγκη τού παιδικού θεάτρου ἤ γιά καθαρά ἐπιχειρησιακούς λόγους;

–Εκανα τά παιδικά μας θέατρο γιατί ἔτσι δημιουργεῖται ὁ αὐριανός θεατής καί ὁ αὐριανός πολίτης. Εἶναι λάθος νά πιστεύει κανείς ὁτι ἕνα παιδικά θέατρο ἀφήνει χρήματα, ἀν σκεφτεί ὁτι ἔχει πολλά ἔξοδα καί δίνει μικράτερο ἀριθμό παραστάσεων καί μάλιστα μέ φτηνότερο εἰσιτήριο. Η καλύτερη μέθοδος γιά νά μιλήσεις στά παιδί εἶναι τό παιχνίδι καί τά παιχνίδι χρειάζεται φαντασμαγορία (ἀρα κι ἄλλα ἔξοδα) καί σύγχρονη ἀντίληψη.

Ας σημειωθεί πώς ἡ παιδική σκηνή τού Ποταμίτη ἔχει ἀρκετά μεγάλη ζωή, μέ ἐπιτυχίες, μέ ἔργα πού μερικά τά γράφει ὁ ἴδιος καί ἄλλα πού εἶναι καλοθαλμένα πάντα. Τώρα παρουσιάζει τήν «Αλίκη στή χώρα τών ψοριών».

Ο εμφύλιος

Η συζήτηση περνάει κατάπιν σέ γενικάτερα θέματα τού θεάτρου μας καί, κατ' ἀρχήν στήν πρόσφατη διαμάχη στόν χώρα τών ἡθοποιών:

–Ποιά ἡ γνώμη σου γιά τήν πρόσφατη σύκρουση ΠΕΕΘ καί ΣΕΗ;

Τά πράγματα εἶναι πολύ μπερδεμένα. Τό θέατρό μας χρειάζεται ἐργασιακή εἰρήνη. Περάσαμε ἕναν πόλεμο καί τώρα ἔχουμε ἀνακωχή. Νομίζω ὁτι δέν χρειόζονται δηλώσεις. Πρέπει, λοιπόν, νά γίνει μιά προσπάθεια νά λές οἱ παραστάσεις. Πιστεύω, ὅμως, ὁτι ὑπήρχε καί ἄλλη λύση, καλύτε-

Τά νέα θιβλία

Τζάνοφ: «Τό παιδί καί ὁ ψυχικός του κόσμος»

Τό θιβλίο αὐτό γράφηκε μέ σκοπό νά χρησιμοποιηθεί σάν ὁδηγός ἀπό τούς γονεῖς. Κεντρικά του θέμα ἀποτελεῖ ἡ συνηθισμένη ἀποτυχία τών γονιών νά ἀναγνωρίσουν τίς ἀληθινές ἀνάγκες τών παιδιών τους. Προσφέρει σαφεῖς ἐνδείξεις γιά τό ὅτι ἡ νεύρωση θλασταίνει πολύ νωρίτερα ἀπό ὅτι νομίζουν οἱ ἀνθρωποι - σέ ὁρισμένες περιπτώσεις θλασταίνει ἐνώ τά παιδί θρίσκεται ἀκόμα σάν ἔμθρυο μέσα στή μήτρα. Στό θιβλίο αὐτό ἡ δόκτωρ Τζάνοφ (διάσημος ψυχολόγος πού θεμελίωσε τήν ἰδέα τής πρωτογενούς θεραπείας στή σύγκχρονη ψυχολογία) ἀναπτύσσει ἐπίσης ἕνα εὐρύ φάσμα προθλημάτων, ἀπό τό φόθο γιά τό σκοτόδι μέχρι τής συναισθηματικές συνέπειες ἑνός διαζυγίου πάνω στό παιδί. Κι ὁκόμα ὑποδεικνύει τόν τρόπο ἐπίλυσης πολλών προθλημάτων ἀνάμεσα στούς γονεῖς καί τά παιδιά ἔτσι πού νά μπορούν τελικά νά ἀπολαμθάνουν ἕνα ὁμορφο οἰκογενειακό περιθάλλον ἀπαλλαγμένο ἀπό νευρωτικό πόνο. Ο ἴδιος ὁ συγγραφέας, μιλώντας γιά τό θιβλίο του, γράφει: «Σκοπός αὐτού εἶναι νό σταματήσουν τά παιδιά νά ὑποφέρουν. Δέν μπορούμε νό διορθώσουμε τούς γονεῖς, μπορούμε ὅμως νά προσφέρουμε κατευθυντήριες γραμμές σέ ἐκείνους πού πελαγοδρομοῦν μέ τά ποιδιά τους». Τά θιβλίο, πού εἶναι ἰδιαίτερα χρήσιμο, ἔχει μεταφραστεί στήν γλώσσα μας ἀπό τήν Ελένη Τζελέπογλου. (Εκδόσεις Μπουκουμάνη).

«Σοσιαλιστικός οὐμανισμός», συλλογή κειμένων

Ενας ὀγκώδης τόμος ὁφιερωμένος στόν σοσιαλιστικό οὐμανισμό, κομωμένος ἀπό κείμενα διαφόρων προσωπικοτήτων ἀπό ὅλο τόν κόσμο, μέ ἀνάθεση καί τελική ἐπιμέλεια τού Εριχ Φρόμ. Ο ἴδιος γράφει στήν εἰσαγωγή, μεταξύ ἄλλων, τά ἑξής: «Ο τόμος αὐτός ἀποθλέπει σέ διπλό σκοπό. Επιδιώκεται νά ξεκαθαρίσει τά προθλήματα τού σοσιαλιστικού οὐμανισμού στίς διάφορες θεωρητικές ἀπόψεις του, καί νά δείξει ὁτι ὁ σροιαλιστικός οὐμανισμός ἐπαψε νά ἐνδιαφέρει λίγους μόνο καί σκόρπιους διανοούμενους καί ἀποτελεῖ ἕνα κίνημα πού ἀπλώνεται σέ ὁλόκληρο τόν κόσμο, ἀναπτυσσόμενο ἀνεξάρτητα στίς διάφορες χώρες. Στάν τόμο αὐτό πολλοί οὐμανιστές ἀπό τήν Ανατολή καί τήν Δύση συναντήθηκαν γιό πρώτη φορά. Διαθάζοντας τόν τόμο οἱ συνεργάτες καθώς καί οἱ ἀναγνώστες μπορούν νά ἀποκτήσουν γιά πρώτη φορά πλήρη ἐπίγνωση γιό τήν κοινή ὀντίδροση πολλών σοσιαλιστών σχετικά μέ τά διδάγματα πού ἔχουν ἀποκομίσει ἀπό τήν ἱστορία τών τελευταίων δεκαετιών καί ἀπό τήν σημερινή ἀπειλή γιά τήν φυσική καί πνευματική ἐπιθίωση τής ἀνθρωπότητας». Τά περισσότερα ἀπό τά κείμενα τού θιβλίου αὐτού, πού ἔχει μεταφράσει ὁ Δημήτρης Θεοδωρακάτος, δημοσιεύονται ἐδώ γιά πρώτη φορά. (Εκδόσεις Μπουκουμάνη).

Τζαφέ - Ρότερς: «Η ζωγραφική στόν εἰκοστό αἰώνα»

Μεταφρασμένα ἀπό τόν Αλκη Χαραλαμπίδη τό θιβλίο αὐτά μάς ξεναγεί στήν τέχνη τού αἰώνα μας, περνώντας ὅλες τίς σημαντικές φάσεις της πού δέν ἤταν λίγες μέσα στά 70 χρόνια. Βέθαια τό νά συνοψίσει κανείς σέ ἕνα μικρό θιβλίο, ἀλλά καί σέ ἕνα πεπερασμένο σύνολο ὅλες τίς ἐκφάνσεις τών εἰκαστικών τεχνών, ξεκινώντας ἀκόμη ἀπό τόν ἐμπρεσσιονισμό, εἶναι ἕνα πρόθλημα, καθώς μάλιστα δέν ὑπάρχει καί ἡ ὁπαρούτητη χρονική ἀπόσταση, ἰδίως ἀπό τά μεταπολεμικά κινήματα. Ωστόσο οἱ δύο συγγραφεῖς τού θιβλίου κατορθώνουν νά δώσουν μιά πανοραμική ἀπόψη τού ἐμπρεσσιονισμού, τών πατέρων τής μοντέρνας ζωγραφικής (Σεζάν, Βάν Γκόγκ, Γκωγιέν κλπ.) τών «φωθιστών» καί τού γερμανικού ἐξπρεσιονισμού, τού κυθισμού καί τής ἀνεικονικής ζωγραφικής (Πικάσσο καί Μπράκ), τής ζωγροφικής τού ὑποσυνεἰδητου, τών Νταντά καί τού σουρεαλισμού, τών «ζωγράφων τής Κυριακής» καί τού Μπουχάους, κοθώς καί τών τελευτοίων στυλιστικών ρευμάτων. Τά θιβλίο συμπληρώνεται μέ κατατοπιστικά θιογραφικά στοιχεία τών ζωγράφων τού αἰώνα. (Εκδόσεις «Νεφέλη»).

Τ. Σινόπουλου: «Τέσσερα μελετήματα γιά τόν Σεφέρη»

Γράφοντας τήν εἰσαγωγή σέ τούτο τό θιβλίο, ὁ Νάσος Βαγενάς τονίζει: «Ο Τάκης Σινόπουλος εἶναι ὁ ποιητής πού μαθήτεψε στόν Σεφέρη περισσότερο ἀπό ἀ,τι κάθε ἄλλος. Αλλά εἶναι ταυτόχρονα καί ὁ ποιητής πού, μαζί μέ τόν Αναγνωστάκη, ἀντιλήθηκε καλύτερα ἀπό ὁποιονδήποτε ἄλλον τό νάημα τής σεφεριακής προσπάθειας. Δέν ἀναφέρομαι στά πρώτα του ποιήματα, στά ὁποία τά ἐξωτερικά γνωρίσματα τής φωνής τού δασκάλου εἶναι αἰσθητά. Οσο κι ἀν φαίνεται παράδοξο, τά ποιήματα αὐτά, παρά τούς σεφεριακούς τους τόνους (ἤ μάλλον ἀκριθώς γι' αὐτούς) κρατούν τόν Σινόπουλο μακριά ἀπό τόν Σεφέρη. Αναφέρομαι στήν ὡρίμη ποίησή του, μέ τήν ὁποία ὁ Σινόπουλος φαίνεται νά ὁπομακρύνεται ἀπό τό σεφεριακό κλίμα καί νά ὁλοκληρώνει ἑνο σημαντικό ποιητικό πράσωπο. Γιατί αὐτή ἡ ἀπομάκρυνση τάν φέρνει πολύ κοντά στόν πρεσθύτερο ποιητή μέσα ἀπό τούς ὑπόγειους χώρους. Εἶναι κυρίως ἡ δημιουργική σχέση τού Σινόπουλου μέ τόν Σεφέρη, πού δίνει στά τέσσερα μελετήματα πού συνθέτουν τάν τόμο αὐτά, τήν σημασία τους. Τό θιβλίο τούτο μάς κάνει νά σκεφτόμαστε αὐτά πού νιώθουμε ὅταν διαθάζουμε τά δοκίμια κάποιων ποιητών: ὁτι τά πιό ἐνδιαφέροντα κριτικά κείμενο (ἀν ὁχι τά κολύτερα) εἶναι ἐκεῖνα πού γράφονται ἀπό ποιητές γιά ποιητές μέ τούς ὁποίους αἰσθάνονται νά τούς συνδέει μιά θαθιά συγγένεια». Στά θιθλίο τού Σινόπουλου πού κυκλοφορεί περιλαμθάνονται τά μελετήματα: «Σκέψεις γιά τό ἔργο τού Σεφέρη», «Στροφή 1931 - 1961», «Ο Σεφέρης κι ἡ γλώσσα», καί «Τό ιλειστό καί τό ἀνοιχτό ποίημα στόν Γιώργο Σεφέρη». Καί τό θιθλίο συμπληρώνεται ἀπό δύο χρήσιμους πίνακες. (Εκδόσεις «Κέδρος»).

λούθησε κατόπιν ή «όπισθοδρομική κομπανία» – τέλος πάντων. Εγιναν καί κάποιες άλλες όταν είδαν ότι τό πράγμα έχει κάποιο ψωμί. Τό ότι θά άκούγαμε, όμως καί «ρεμπέτικη συμμορία» δέν τό περιμέναμε. Η μουσική έφτασε, έστω καί γραφικό, στά πεδία τού γκαγκστερισμού, λοιπόν; Κι από τήν άλλη μεριά θλέπω νά ξεσηκώνεται ολόκληρος θόρυθος γιατί ό Χατζιδάκις, ό Θεοδωράκης, ό Σαθόθπουλος, ό Μαρκόπουλος καί πολλοί άλλοι συνθέτες, πού ούσιαστικά τούς όφείλουμε τήν άναγέννηση τού ελληνικού τραγουδιού, ήθίασαν από τά όσα συμθαίνουν κι άποφάσισαν νά κάνουν κάτι γιά τή σωτηρία τού τραγουδιού μας. Στό κάτω της γραφής, οί δύο πρώτοι έχουν τύχες περγαμηνές πού νά μπορεί νά θασιστεί κανείς ότι κάτι θά πετύχουν ώστε τό τρογούδι νά μή κατρακυλήσει σέ συμμορίες, ρεμπέτικες καί μή.

Νοιώθω ότι αυτό θρέφεται στό ότι τόλμησε νά κάνει μερικά πρόγματα. Παρουσίασε έργα πού είχαν μεγάλη έπιτυχία στό έξωτερικό, ούχχρονα, σέ καλές παραστάσεις. Τά μέσα ενημέρωσης μάς θοήθησαν πολύ στήν όρχή. Μέ έκαναν μόδα. Αργότερα μέ χτύπησαν. Εκείνο πού στόθηκε καί στέκεται στήριγμα τού θεάτρου μας είναι τό κοινό. Βέθαια, θά μπορούσαμε νά έχουμε περισσότερους θεατές. Αλλά καί έτσι όπως είμαστε, μπορούμε καί επιθιώνουμε.

–Τό «Θέατρο Ερευνας» είναι έπιχορηγούμενο καί τί σημαίνει αύτό πρακτικά;

–Ναί είναι έπιχορηγούμενο έδώ καί μερικά χρόνια. Παίρνει τώρα 3.000.000 τό χρόνο. Αλλά νά μήν ξεχνιέται ότι τό ποσό αύτό δίνει ούσιαστικά γιά δύο θέατρα, μιά καί έχουμε τήν παιδική σκηνή, μέ χωριστούς ήθοποιούς. Τό «Θέατρο Ερευνας» άπασχολεί φέτος 12 ήθοποιούς καί δέν μπορεί νά δουλεύει μέ εργασιακή είρήνη. Περόσαμε έναν πόλεμο καί τώρα έχουμε άνακωχή. Νομίζω ότι δέν χρειόζονται δηλώσεις. Αλλά: όλοι θέλουμε νά γίνουμε Ωνάσηδες καί μακάρι νά μπορούσαμε νά γίνουμε. Αλλά χρειόζεται κάποιος συμθιθασμός. Δέν μπορείς νά ζητάς από τά θέατρα νά πληρώνουν περισσότερο από ότι άντέχουν. Καί δέν μπορείς νά ζητάς τά ίδια χρήματα από όλα τά θέατρα, μικρά καί μεγάλα. Τά πολλά χρήματα πού ζητούν οί ήθοποιοί, νά τά παίρνουν από τά μεγάλα θέατρα, πού μπορούν νά τά δώσουν. Αν οί μισοί γίνουν μεγάλοι, θέατρα σάν τό δικό μου, θά γίνουν όλιγοπρόσωπα.

–Ποιά ή γνώμη σου γιά τήν θεατρική άποκέντρωση. Γίνεται σωστά; Ποιές προϋποθέσεις άπαιτούνται γιά τήν θελτίωσή της;

–Η άποκέντρωση έχει γίνει μιά «θρυλική ιστορία»

από πίσω τή λευκή όθόνη; Πρέπει, λοιπόν, νά γίνει μιά προσπάθεια νά χτιστούν στήν έπαρχία θέατρα. Τό κοινό της Βορείου Ελλάδος είναι παρθένο καί άγνό, όχι τόσο ένημερωμένο άλλά άγνό. Τό κοινό της Θεσσαλονίκης έξάλλου δέν έχει τήν σκλήρυνση καί τόν άποπροσανατολισμό τού κοινού της Αθήνας, ένώ δέν τού λείπει ή ένημέρωση. Θά μπορούσαμε νά πούμε ότι έχει ξεπεράσει τόν έπαρχιωτισμό, άλλά δέν πρόλαθε νά ύποστεί τήν διάθρωση της πρωτεύουσας.

Η περιφέρεια

Συνεχίζουμε καί επεκτείνουμε τή συζήτηση πάνω στήν Ιδια γραμμή. Ρώτούμε τόν Δημήτρη Ποταμίτη:

–Ποιά ή γνώμη σου γιά τά περιφερειακά καί δημοτικά θέατρα πού δημιουργήθηκαν τά τελευταία χρόνια;

–Η ίδρυση τέτοιων θεάτρων θεωρείται θετικό γεγονός. Μόνο πού θά πρέπει νά τά δούμε καί νά τά κρίνουμε μέ τά κριτήρια τής τέχνης. Δέν θά πρέπει νά τά κρίνουμε μέ κριτήρια τοπικά. Θά πρέπει νά τά κρίνουμε μέ κριτήρια καλλιτεχνικά. Θά πρέπει νά τά κρίνουν οί θεατές τους. Θά πρέπει νά τά κρίνουν οί κριτικοί. Θά πρέπει νά τά κρίνουν οί θεατρικοί συγγραφείς. Θά πρέπει νά τά κρίνουν οί ήθοποιοί. Θά πρέπει νά τά κρίνουν οί σκηνοθέτες. Θά πρέπει νά τά κρίνουν οί σκηνογράφοι. Θά πρέπει νά τά κρίνουν οί μουσικοί. Θά πρέπει νά τά κρίνουν οί φωτιστές. Θά πρέπει νά τά κρίνουν οί τεχνικοί. Θά πρέπει νά τά κρίνουν οί θεατρικοί κριτικοί. Θά πρέπει νά τά κρίνουν οί θεατρικοί δημοσιογράφοι